Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Thomæ Goodwini Moses & Aaron Seu Civiles & Ecclesiastici Ritus Antiquorum Hebræorum

Godwin, Thomas

Bremæ, MDCCX

VD18 12442798

Cap. VIII. De peculiari Oraculorum & [...] ratione.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18703

Visual Library

consilii præses, frequens in *Homero*. *Diodorus Siculus* *l.*5.27. utrumque pro uno eodemque sumit. Nos possumus *Nebonem* transferre, *Ammonem Assyriorum*, seu *Jovem Vaticinum*.

CAP. VIII.

De peculiari Oraculorum & χρηματισμῶν ratione.

I. QUemadmodum *idololatria* originem duxit ex πρεβλώσει (†) & abusu S. Scripturæ, ita *præstigiæ*, quæ affines sunt *idololatriæ*, videntur primùm ortæ ex imitatione *Divini Oraculi*. *Deus locutus est* πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως, *Hebr.* I. 1. בחלמות באורים בנביאים *per somnos, per Urim, per Prophetas*. 1. *Sam.* XXVIII. 6.7. Jehovâ per nullum horum Sauli respondente, quæsivit ille *Pythonissam*.

II. His modis addi potest Dei oraculum *è medio Cherubinorum*, ac responsum *per visionem, per Angelos, per vocem*. Sed præcipui revelationis modi à magistris Hebræorum notati quatuor sunt, quos vocant *quatuor Prophetiæ*, seu *Divinæ revelationis gradus*. *P. Fagius in Exod.* XXVIII. Propterea, ubi quid dixerimus de his, propositum nobis est explicare peculiaria *divinationum illicitarum* genera, quorum meminit S. Scriptura.

III. *Primus*

(†) De Origine vera & prima idololatriæ supr. *cap.* 1. §. 7. *not.* † actum est.

III. *Primus* gradus fuit נבואה *prophetia*; scilicet quando Deus suam mentem voluntatemque exposuit per *visiones* & *revelationes*. (†*)

IV. *Secundus*, רוח הקדש *Inspiratio Spiritûs Sancti*, quâ quis circa visiones & revelationes potuit prophetare.

V. Quidam, ut ostendant differentiam inter hos duos gradus, ajunt, quòd *donum Prophetiæ* hominem in ἔκστασιν abripuerit, omnibus abstractis sensibus; sed quòd *inspiratio* illa *Spiritûs S.* facta sit sine illa sensuum migratione, uti patet in *Hiobo*, *Davide*, *Daniele*. *R. D. Kimchi præfat. in Psal.*

VI. Utri-

(†*) Quicquid etiam sit cum ista distinctione Judaica, hoc sanè verum est. [1] Posse quendam esse Prophetam, h. e. per *visionem*, & *vocis auditionem*, quæpiam nosse & prædicere, idque ope dæmonum, sive Bonorum sive malorum, qui Spiritum S. non habeat. [2] Posse quendam quidpiam Prophetare, citra vel visionem, vel auditionem, vel inspirationem, uti Exemplo *Cajaphæ* patet. [3] Inspirationem Spiritûs S. fieri per condocefactionem & συμμαρτύρησιν indubitabilem, & ineffabilem, citra ullam vel visionem, vel auditionem, vel ἔκστασιν, vel aliam quamcunque revelationis rationem. Et hic revelationis modus ac gradus, uti est nobilissimus, & summus, sic promissus iis, qui sunt sub gratia Novi Test. diciturque *Inscriptio in cor*. At quotusquisque est, qui ausit dicere, se sub ista gratia N. T. esse, h. e. sibi Spiritum S. veritatem inspirasse? suum corpus & animam habitaculum ipsius esse? sibi non opus esse ullo doctore & ductore alio? se omnia per ejus unctionem nosse, & indubitatò nosse, non per conjecturas aut ratiocinationes, aut testimonia humana, sed per ipsiusmet μαρτυρήσεις internas, ipso sole clariores?

Landesbibliothek Oldenburg

VI. Utrique hi gradus, ut & *Urim & Thummim*, cessârunt sub templo secundo, dicentibus Sapientibus eorum; post mortem ultimorum Prophetarum *Haggai*, *Zachariæ*, & *Malachiæ* Spiritum S. migrâsse ab Israële, *Talm. in Sanhed. c.* 1. licèt habuerint usum בַּת קוֹל *filiæ vocis* seu *Echo* (1) de cœlo.

VII. Quo dicto non putandum est, Spiritum S. planè cessâsse operari in creaturis, vel ipsum non ita, ut antea, effecisse sanctificationem in hominibus, sed quòd *singularis illa virtus prophetandi per inspirationem Sp. S.* tunc desîerit, & quod hoc sensu Spiritus S. dicatur cessisse ab Israële.

VIII. Ad hanc communem ferè omnium sententiam referendum illud *Act.* XIX. 2. *Imò neque, sit-ne Spiritus Sanctus, audivimus.* Quòd non dubitent de *distinctione Personarum*, claret exinde, si verum est, quod annotârunt quidam, scil. Judæos antiquos ante adventum Christi ita fuisse imbutos

(1) De *Urim* & *Thummim*, ut & de *Bath-Kol* superiùs aliquid notatum est. Dicimus autem, quod בַּת קוֹל fuerit verbum quoddam de cœlo, Angelo mediante, factum, sic dictum, quoniam vox illa, consilii cœlestis nuncia, indicem sui-ipsius & comitem tonitru (קוֹל in sacris appellatum) ut plurimùm habuerit, & ex eo, tanquam ex utero matris suæ, prodierit. Vid. *Heinsii Aristarch. Sac. c.* 14. & *Spencer. Dissert. de Urim & Thummim, c.* 2. *sect.* 1. Item, quando Spiritus S. dicatur cessisse cum שְׁכִינָה, modumque cessionis, vid. *Coce. Exc. Gem. Sanh. c.* 1. *§.* 13. *not.* 4.

in hoc puncto (2) ut mysterium *Trinitatis* in nomine יהוה observârint. *P. Fag. in Exod.* XXVIII. Nam illud nomen constat quatuor literis, unde & vocatur τετραγράμματον *quadriliterum*, tres tamen peculiares literæ tantùm sunt in eo: י notat *Patrem*, *principium & fontem rerum*; ו est conjunctio copulativa, notatque *personam tertiam*, quæ exit à *Patre* & *Filio*; ה notat *Filium*.

IX. Rabbinis Proverbium est, *Deum omnia creare in litera* ו. Forsan eò respiciunt, quòd omnia creaverit *verbo* suo יהי *fiat*, ויהי *& factum est*; sed possunt etiam respicere *secundam Personam* in *Trinitate*. Præterea annotant, quòd quum ה geminetur in hoc nomine, significentur *duæ Christi naturæ*.

X. *Ter-*

(2) Judæi citra dubium viderunt, per nomen יהוה exprimi, quidquid de veneranda Dei essentia, potentia, justitia, aliisque attributis ex S. Scriptura scimus; unde quoque statuerunt in eo inveniri tempus præsens, præteritum, & futurum, ut י sit nota futuri, ה præteriti, ו præsentis. Quòd autem in eo nomine illa Dei attributa, *sufficientia*, *misericordia*, *potentia*, *longanimitas*, lateant, hoc ex illo textu patet *Exod.* XXXIII. 17. 18. 19. Deus dicitur nondum se cognoscendum præbuisse patribus quoad nomen *Jehova*. *Exod.* VI. 3. Atqui notum ipsis erat literale nomen. Si ergo nondum omnes promissiones in Christo factæ sunt Ναὶ καὶ Ἀμήν, & misericordia, ac profundissima Dei Σοφία καὶ ἀγάπη in Jesu mediatore nondum apparuit, tum non potest dici cognitum fuisse ipsis nomen יהוה. Et nostrûm quibus cognita sunt illa Βάθη?

X. *Tertius* gradus fuit *Urim & Thummim.* אורים *Urim* significat *Lucem*, תמים *Thummim integritatem.* Fuisse ea duo ornamenta in *Pectorali* Pontificis, in genere conceditur; sed quale illud fuerit ornamentum, & quo modo responsa dederit, difficile est ostensu. (*)

(*) Vir Eruditissimus & Pientissimus, D. *Majus* P. P. *Gies.* qui habet Urim & Thummim in pectore, in singulari dissertatione de *Imagine veritatis Fatidica & Juridica*, mediam inter *Spencerum* & alios viam sententiamque tuetur, doctissimèque statuit, (ut succinctè contraham:) [I] In Ægypto ab antiquissimis temporibus reconditissimæ sapientiæ mysteria patuisse. 1. *Reg.* IV. 30. *Act.* VII. 22. [II] Patriarchas, Abrahamum, Jacobum, Josephum, aliosque inter Ægyptios vixisse, eosque docuisse. *Psal.* CV. 22. 23. [III] Multa communia intercessisse inter cultum Ægyptiorum & Israëlitarum exteriorem καὶ κοσμικόν. [IV] Mosen, futurum Pharaonis successorem, factum ab Ægyptiis, uti exercitûs *ducem*, teste *Josepho*, sic summum *Pontificem*; nam & Judicium & Sacerdotium in unam personam devolvendi mos erat, hinc כֹּהֵן utrumque munus denotat. [V] Pontifices Ægyptiorum gestasse Insignia quædam de collo dependentia, quæ ex usu, cui inservierint, vocata fuerint *veritas*, vel *veritatis Imago*, item *speculum* &c. atque sic quòque Mosen. [VI] Mosen hoc suum insigne, ἄγαλμα, translato in fratrem sacerdotio, indidisse in pectorale duplicatum & concavum Aaronis, *Exod.* XXVIII. 30. ut esset instrumentum externum dando oraculo. [VII] Hoc *insigne*, sive ἄγαλμα, sive ζώδιον, sive *speculum* ut ab Autoribus nominatur, Extraordinario & supernaturali splendore gemmarum fausta respondisse; atque huic splendori interiorem sacerdotis illuminationem propheticam accessisse; repressô splendore, cùm infausta essent indicanda.

Landesbibliothek Oldenburg

XI. Sunt qui putant, ea fuisse quatuor illos lapillorum ordines in *pectorali*, quorum *splendor* & *lux* victoriam notârit; & ex *regula contrariorum* concludunt, *obscuritatem* lapillorüm retento splendore sinistrum quid portendisse. *Joseph. ant. l. 3. c. 9.* Aliorum sententia vult, nomen יהוה positum fuisse in concavo *pectoralis*, quod duplicatum erat. *Exod.* XXVIII. 16. *R. Salom.* ut refert *R. D. Kimchi in radic.*

XII. Alii modum consultationis per *Urim* & *Thummim* ita explicant. Primò dicunt, quòd soli *Regi aut* אב בית הדין *Patri consistorii* licuerit consulere oraculum, aut rem Pontifici proponere, qui solus potestatem habuerit eam solvendi. *Talmud. in Joma. c. 6. Vid. P. Fag. in Exod.* XXVIII. Secundò, quòd res proposita non levis, sed magni momenti esse debuerit. Tertiò, quòd *Urim* & *Thummim* constiterit ex nominibus omnium tribuum & familiarum, ut & Patriarcharum Abrahæ, Isaaci, & Jacobi, sic ut nulla Alphabethi litera defuerit.

XIII. Atque ita, si quando quæstio esset proposita, quòd tum illæ literæ, quæ responsum dabant, fuerint בולטות (3) *prominentes*, superioresque reliquis.

(3) Hujus sententiæ Patroni præprimis sunt Talmudici, qui præter literas nominum Patriarcharum etiam has hoc sensu in gemmis *pectoralis* collocanti; כל אלה שבטי ישראל *omnes hæ sunt tribus Israëlis*, dicuntque Pontificem;

reliquis. Exemplum sumunt ex 2. *Sam.* II. 1. ubi David ita Jehovam consuluit; *adscensurus sum in aliquam civitatum Judæ?* respondente Deo, עֲלֵה *adscende.* Hîc dicunt, quòd litera ע ex nomine שִׁמְעוֹן *Simeon*, litera ל ex nomine לֵוִי *Levi*, litera ה ex nomine יְהוּדָה *Juda* prominuerit. Aliis placet, quòd literæ, exprimentes oraculum, fuerint מְצֻמְרוֹת, h. e. quòd in integras syllabas coaluerint, & in integras voces, & sic responsum dederint. Aliæ (4) præterea referri

cem, divinum responsum petentem, faciem suam in שְׁכִינָה obvertisse, & tum è stellulis splendescentibus promicantes literas collegisse; quia autem res ardua erat Pontifici genuinum dispersarum literarum ordinem & propria puncta probè internoscere, tradunt ii, vocem auditam esse, quæ Pontificem docuerit institueritque, ne erraret ex punctorum vocalium defectu. *Sheringham. Cod. Jom. p.* 186. Quando autem responsum esset longius, ut bis quædam literæ fuerint producendæ, tunc ajunt, literas oraculi non simul protuberâsse, sed unam alteri successisse. Hanc autem sententiam explodit conficitque *Spencerus diss. de Ur. & Th. c.* 4. *sect.* 8. Et sanè figmentum solius literarum prominentiæ & exsplendescentiæ ex eo promicat, quòd ad explicationem obscurarum alioquin literarum istarum, vivâ Dei vel angeli voce opus fuisse dicant. Hinc, uti audivimus, felicius alii conjungunt singularem gemmarum splendorem, & irradiationem Divinam in pectus seu animum Pontificis.

(4) Alii sustinent, gemmas sereniore vultu & jubare radiâsse, ubi lætius responsum dandum fuerit, tristius autem

possent sententiæ, verùm is optimè sentit, qui rotundè fatetur, se nescire, quid fuerit *Urim* & *Thummim*. *R. David. Kimchi in radic.*

XIV.

autem rariusque lumen sparsisse, ubi sequior futura res esset. De quibus ita putantibus hoc modo loquitur Augustin. *Tom.* IV. *qu.* 117. *Exod.* XXVIII. *Fabulantur quidam, lapidem in pectorali fuisse, cujus color, sive ad adversa, sive ad prospera, mutaretur, quando Sacerdos intrabat in Sancta.* Certè hæc sententia suâ vanitate collabitur, nec juvant eam verba autoritasque *Josephi Ant. l.* 13. *c.* 9. Quæ si stabunt, dicit *Spencerus*, deficientibus τοῖς *Urim & Thummim*, Deum tum temporis suam præsentiam testatum esse insigni saltem gemmarum fulgore, non autem, ut olim, clarè respondisse. Sed quid dicemus de opinione, quam multis probare satagit ipse *Spencerus*? Ea primo intuitu terribile spectrum & idololatris favere videri posset, toto enim suo libro statuminare studet *Urim & Thummim* fuisse duas *icunculas aureas*, in cavo *pectoralis* repositas, quas inde Pontifex in arduis remque publicam tangentibus rebus deprompserit; quæque sic prolatæ claro & vocali sono adversa aut prospera annuntiârint. Has *imagunculas* non alias esse quàm *Seraphim Serapidibus*, *seu Theraphim* (idque nomen coïncidere cum τῷ *Urim*, hasque esse cognatas voces statuit *cap.* 4. *sect.* 9.) & populo Israëlitico τοῖς *Theraphim* ἐκ πάνυ ἀρχαίου adsueto, salvâ Dei sanctitate, cum aliis Gentilium ritibus indultas. Unicum ego hoc regero. Si verum est, Deum præfractæ genti istam sacram ceremoniarum pompam reliquisse, quia antiquitus cum materno lacte earum amorem imbiberant, tum isti ritus non possunt dici ingressi esse propter παραβάσεις in μοχθοποιίαν. *Ezech.* XXIV. 25 Quo loco apertè transgressio dicitur fuisse occasio dandi leges non bonas, hoc est, juxta sententiam etiam *Spenceri*, ceremonias. Coll. *Gal.* III. 19. Nec Deus potuisset dicere: quia ruperunt fœdus meum, propterea בעלתי בם *coërcui ipsos*, velut severus dominus ser-

vos

XIV. *Quartus* gradus fuit בַּת-קוֹל *filia vocis* seu *Echo*, h. e. vox è cœlo lapsa, voluntatem Dei exponens; quæ fuit sub templo secundo, cùm cessarent tres gradus priores. Illa testata est de nostro Salvatore: *Ecce vox de cœlis, dicens, Hic est filius meus dilectus,* ἐν ᾧ εὐδόκησα, *in quo acquiesco. Matth.* III. 17. Illa *vocis filia* quasi prologus & imago fuit *veræ* illius *vocis Patris*, Λόγου αἰωνίου, qui manifestavit hominibus voluntatem patris sui.

XV. Hæc sunt media extraordinaria, queis Deus se olim suo populo revelavit; ordinariè (†*) autem se revelat per verbum scriptum.

vos suos, *Hebr.* VIII. 8. scil. imponendo ipsorum duræ cervici gravem ceremoniarum sarcinam. Nec quoque dici possent ritus isti jugum, *Act.* XV. 10. si populus eos singulari amore complexus est, non tam à Deo impositos, quàm à majoribus exceptos. Hinc *R. D. Kimchi* ait: אלו לא חטאו ישראל במדבר לא צוה אתם יתברך על הקרבנות *ni peccâssent Israëlitæ in deserto, non mandâsset ipsis Benedictus quidpiam de sacrificiis.* Scio equidem quasdam ceremonias jam Israëli datas ante μοχθοποιΐαν, verùm Deus illas non dederat, ut gratificaretur ipsis, ejusmodi scenæ cupidis, sed ut ostenderet, quid ipsis suâ justitiâ imponere posset, nondum expiato per Christi sanguinem reatu, & ut eò magis gravi jugo pressi suis peccatis ingemiscerent, Messiæque sanguineum rorem sitirent.

(†*) Quòd Deus *ordinariè* se per verbum scriptum revelet, *Autor* non aliter intelligi velle videtur, quàm de tempore nostro. Nam cùm Scriptura nondum per tot millia annorum extaret, ordinarius Divinæ revelationis modus fuit

Nihilominùs Hebræi dicunt; Legem statim, ex quo Mosi ea tradita est, fuisse duplicem; (5) alteram *scriptam*, quam vocant תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב *Legem scriptam*; alteram *acceptam* per traditionem, quam vocant תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה *Legem oralem*, item קַבָּלָה à קִבֵּל *accipere*, *discere*. Addunt, utramque à Deo traditam fuisse Mosi in monte *Sinaï*, & quòd Moses *Legem non-scriptam* tradiderit Josuæ, Josua Senioribus, Seniores Prophetis, Prophetæ Synagogæ magnæ viris, eaque sic abiverit ad posteriora æva, usquedum tandem congesta esset in librum, continentem præprimis præcepta & constitutiones Israëlitarum terram Sanctam incolentium; illumque vocant *Talmud Hierosolymitanum*. (6) Compilatum id est anno Domini

fuit χρηματισμός per visiones, per somnia, per voces, perque inspirationem, sive lumen internum. Et tùm Sancti viri maxima Scripturæ momenta & capita de *Deo*, de *Angelis*, de *Messia*, *de die ejus*, de *salute* per eum, &c. melius & penitius perspiciebant quàm plerique nostrûm, qui sine illuminatione Divina illa Scripturæ momenta non intelligimus, & nomina saltem legentes, naturam rerũ nominatarũ intelligere nos opinamur. *Joh.* III. 3. 1 *Joh.* XIV. 17. 1. *Cor.* II. 14. 2. *Cor.* IV. 6. Spiritualia & invisibilia corporalibus & visibilibus, ac præterita præsentibus comparando, & propriissimas Spiritûs S. locutiones improprias dicendo. Vid. *Owen. Theol. lib. 6. cap. 4. §. 5.*

(5) Superiùs jam aliquid de Judæorum duplici lege, *scripta* & *non scripta* seu *orali*, notatum est, non opus est hîc repeti.

(6) Postquam vetus fœdus penitùs antiquatum & abolitum esset, devastatâ Israëlitarum Republicâ & urbe, Rabbinorum turba hinc inde Scholas erexerunt, præcipuam verò

Domini 230. & quum paucа tantum complectatur præcepta, non adeo frequentis usûs est.

XIV. Circa annum Christi quingentesimum alia & completior ipsorum dogmatum facta est conferruminatio, ad institutionem Judæorum in Babylonia & in aliis peregrinis plagis habitantium, vocaturque *Talmud Babylonicum*, quod in frequenti usu Autoribus est, & complectitur corpus legum *civilium* & *canonicarum*.

XV. Hanc *legem oralem* tam authenticam putant, quàm *scriptam*, quòd Moses eam acceperit à Deo, cùm Lex ipsi daretur; ajunt enim, nî hæc

verò Tiberiade. Ne autem תורה שבעל פה *lex oralis* ex Judæorum ore & corde excideret, circa annum Christi 150. permissu *Antonini Pii*, *R. Jehuda*, quem vocârunt רבנו הקדוש *Rabbi noster sanctus*, congregatis Tiberiade Rabbinis, collegit *legem oralem* ex ore eorumdem, & quidquid priores Rabbini memoriæ gratiâ in schedulas conjecerant, in unum volumen congessit, quod dictum est משנה, absolutumque est anno Christi 219. & confirmatum ab omnibus Judæis. Anno autem Christi 230. *R. Jochanan* coacervavit גמרא Rabbinorum antiquorum sententias, dissensiones, controversias, decisionemque isti volumini adjecit. Sicque confectum fuit *Talmud Hierosolymitanum*; quòd cùm esset ob sermonem concisum obscurius, & ob brevitatem insufficientius, *R. Asse*, qui cum aliis Rabbinis dirutâ Hierosolymâ in Babyloniam concesserat, cœpit aliam *Gemaram* conficere, sed morte occupatus reliquit absolvendam eam *R. Macemar* & filio suo *Mar*, qui adjectâ pleniori *Mischnæ Gemarâ*, *Talmud Babylonicum* contexuêre anno Christi 500. Vid. *Buxt. Synag. Jud. c. 1. & Pocockii portam Mosis p. 80. & p. 105. &c.*

Landesbibliothek Oldenburg

obstitisset Legis interpretatio, Decalogus potuisset tradi בְּשַׁעֲרָה קַלָּה *in hora veloci.* *Moses Kotsensis in præfat.* (†)

XVI. Hîc sciendum est, vocem קַבָּלָה, quando Kabbalistis applicatur, ad ponendam differentiam inter ipsos & Talmudistas, arctiori sumi sensu, & notare *subtilitates* & *abdita mysteria*, quæ ex diversa vocum & literarum forma vel transpositione & abstruso arithmeticæ genere eliciuntur. Hæc non plenè conscripta est. Aliquot habemus exempla. *Gen.* XXIII. 2. *Abraham venit* לִבְכּוֹתָהּ *ut defleret Saram*; atqui quùm in hac

(†) Antiquissimos mortalium posteris eas revelationes notitiamque, quam de Deo habuerunt, per traditionem oralem reliquisse, extra controversiam est. Eas autem pòst mille additamentis, corruptelis, omissionibus adulteratas constat, & testantur monumenta. Hinc obscura & incerta apud gentes rerum primævarum cognitio, præprimis earum, quæ ad sacra pertinebant. *Virg. Æneid.* l. 7.

Pandite nunc Helicona Deæ, cantusque movete,
Et, meministis enim Divæ, & memorare potestis;
Ad nos vix tenuis famæ perlabitur aura.

Sic quoque dubitari nequit, quin *Moses*, gentis Judaicæ Doctor, multa, quæ à Deo accepit, populoque dedit, oretenus explicârit, & hæc explicatio à *Josua*, & *Eleazaro* fideliter aliis tradita fuerit. At hæc traditio immensâ farragine paulatim aucta & corrupta pessùm dedit Theologiam Mosaicam, coëgitque Dominum Jesum, ut toties istud fermentum & additamentum Judæis exprobraret, tanquam commentum Rabbinorum, & obdurati Judaismi fundamentum, quamvis tùm temporis nondum prorsus exclusum, & in literas conjectum.

Landesbibliothek Oldenburg

hac voce inveniatur זְעֵירָא כ litera *caph, minor* reliquis, propterea notant, Abrahamum tantùm paucillum deflesse Saram, quia fuerit vetula. *Baal Turim.* Rursus quum litera א sexies reperiatur in primo Geneseos versu, hinc conclusit *R. Elias* mundum tantùm substiturum sex mille annis, quoniam Tò א in Lingua Hebr. sumitur pro mille.

XVII. In transpositione literarum ita procedunt. חֵרֶם denotat *anathema*, seu *excommunicationem*, *per* μετάθεσιν literarum formatur רַחֵם *miseratio*, vel etiam רֻמַח. Quæ literarum positio juxta Hebræum calculum efficiunt numerum 248. Quem numerum ipsorum Anatomia dicit respondere membris humani corporis. Hinc eliciunt, quòd, si homo excommunicatus se verè convertat, tum ipsius חֵרֶם *excommunicatio* vertatur in רַחֵם *commiserationem*, maledictio in benedictionem; si verò non convertatur, quòd tum ipsius חֵרֶם descendat in רֻמַח in *Rumicem* sive *spiculum*, seu quòd maledictio pervadat in omnia illius membra ad totius hominis perditionem. Denique אִישׁ significat *marem*, אִשָּׁה *fœminam*. (*) Hinc notant, quòd in nomine אִישׁ sit י, quæ

(*) Etsi pleræque Kabbalistarum conjecturæ meræ sint hariolationes frivolæ, non tamen omnes & singulæ eorundem traditiones. De *Theologia in numeris* suprà vidimus.

quæ litera non sit in nomine אִישׁ, & in nomine *fœminæ* litera ה, quæ non sit in *maris* nomine; quæ literæ efficiant יה *Jah*, unum ex Divinis nominibus; & quòd hoc nomine ablato remaneat אֵשׁ *ignis*, in utriusque nomine; quòdque eo doceatur, *Deum*, quousque maritus & uxor conveniant, esse cum iis, at, si discrepent, *ignem*. Hinc videmus quàm frigidè hariolentur in vanis his mysteriis Kabbalistæ.

CAP. IX.

De Theraphimis.

I. QUod attinet תְּרָפִים *Teraphim*, duo inquirenda sunt. 1. Quid fuerint? 2. Cui usui?

II. Vox תֶּרֶף in genere notat *perfectam hominis imaginem: Michal accepit* אֶת־הַתְּרָפִים & *posuit super lecto.* 1. *Sam.* XIX. 13. In specie autem notat εἴδωλον

mus. *Lib. III. cap.* 10. Et quis nescit, quàm sæpè Spiritui Sancto placeat huic vel isti vocabulo literam vel syllabam addere vel demere, mysterii denotandi causa? Liquet hoc in nominibus *Abrahæ* & *Saræ*, *Gen.* XVII. &c. sæpèque quasi ludere in transponendis hujus vel illius vocis literulis; ut verissimum sit illud Patrum de Scriptura elogium: *Non est apex in Scripturis, qui non sit præstantior cœlo & terra.* Neminem quoque fugit, quòd Spiritus S. subinde ad numerum in literis integratum vocum vel nominum latitantem attendi, vel numerum certum in integris vocibus quæri velit. *Apoc.* XIII. 17. 18.

Landesbibliothek Oldenburg